

Divrej Tora

<http://twitter.com/DivrejTora>

divrejtora@gmail.com

Godina 9 23. adar II 5776.
Broj 26 2. travnja 2016.

B''H

U ovom broju :

Rabbi Goldwasser	3
Uranjanje	7
Osmi dan	9
U srce	11
Glava i bodlja	13
Iz medija	18

Priprema i uređuje:
Vatroslav Ivanuša

 petak 1.4.2016. subota 2.4.2016.

Šabat Šemini/Para

Jeruzalem	18:18	19:36
Zagreb	19:06	20:08
Rijeka	19:12	20:14
Split	19:03	20:04
Dubrovnik	18:55	19:57
Vinkovci	18:55	19:56
Sarajevo	18:55	19:57
Bihać	19:06	20:08
B. Luka	19:01	20:02
Beograd	18:47	19:51
Novi Sad	18:50	19:54
Subotica	18:52	19:57
Zrenjanin	18:48	19:52
Niš	18:40	19:43
Beč	19:07	20:09
Frankfurt	19:39	20:41
Edison, NJ	19:04	20:06

Paraša Šemini

(Vajikra 9,1-11,47)

Osmog dana nakon "uvođenja u dužnost", Aharon sa sinovima počinje vršiti svećeničku službu; plamen koji dolazi od B-ga guta žrtve sa žrtvenika, a B-žanska Prisutnost prebiva u Svetišću.

Dvojica starijih Aharonovih sinova, Nadav i Avihu, prinose B-gu "neku neobičnu vatru za koju im je On rekao da to ne čine" i oni pred B-gom umiru. Aharon utihnu u svojoj tragediji. Moše i Aharon se nešto kasnije ne slože oko točke zakona o prinošenju žrtve, a Moše na kraju priznaje Aharonu da je u pravu.

B-g zapovijeda zakone o *košeru* i pokazuje koje su životinjske vrste dopuštene, a koje zabranjene u ishrani. Od kopnenih životinja se mogu jesti samo one koje imaju razdvojene papke i preživaju; dopuštene su samo one ribe koje imaju krljušti i peraje; nabrojane su nekošer ptice i lista košer insekata (četiri vrste skakavaca).

Tu su i neki od zakona o obrednoj čistoti, uključujući i moć pročišćavanja koju posjeduje *mikve*. Izraelskom narodu se nalaže da "razlikuje čisto od nečistog". ■

Prevela: Dolores Bettini

Rabbi dr. Abraham J. Twerski:

Rastimo svakoga dana

Svijet ispravka

Ovaj svijet se naziva „svijetom ispravka“. Pitam se, što bi drevni kabalisti rekli o ovom svijetu.

Naš svakodnevni život ne naliči „svijetu ispravka“.

Ispravak znači popraviti ili korigirati neki postojeći defekt. Ova praksa gotovo da je izumrla. U prošla vremena, kada bi se nešto pokvarilo, mi bismo to popravili; danas se

to jednostavno zamijeni. Zamijeniti pokvareni predmet drugim jeftinije je nego se upustiti u popravljanje. Nadodamo li tome sve veći broj jednokratnih proizvoda koji su ušli u našu svakodnevicu, slobodno možemo reći da je stil života „ispravka“ - barem što se tiče predmeta koje koristimo - prilično rijedak fenomen.

Na nesreću, ovaj običaj nabavljanja novog, umjesto pokušaja popravka, proširio se s odnosa prema stvarima na odnose s ljudima. Najdramatičniji dokaz toga imamo u

nezapamćenoj stopi razvoda brakova. U prošlosti, par kod kojega bi se pojavio problem pokušao bi popraviti odnos. I najčešće bi taj pokušaj urodio plodom. Danas ljudi ne žele trošiti vrijeme i energiju; radije se odlučuju za novo. Ljudska bića, poput plastičnih čaša i kontaktnih leća, postala su „potrošna roba“.

Bilo bi dobro kada bismo barem naše međuljudske odnose uskladili s kabalističkim konceptom „svijeta ispravka“. ■

Sefer Hamicvot Hakacar

Zapovijedi koje se danas mogu poštivati

kako ih je sakupio Hafec Hajim

Negativne zapovijedi

93. Negativna je zapovijed ne jesti nikakvog mesa ne-košer domaćih životinja ili divljači

jer Pismo kaže, *Ali ovih nećete jesti, itd. (Va-jikra 11,4)*, a sve što ne preživa ili nema razdvojene papke je ne-košer. Ako tko pojede količinu veličine masline od ne-košer životinja, bilo domaćih ili divljači, treba ga bičevati. Ljudsko meso je zabranjeno kroz zabranu koja se izvodi iz pozitivne zapovijedi, jer nije obuhvaćeno odredbom, *Ovo su živa bića koja možete jesti (isto 11,2)* [Tora ga nije uključila među dozvoljene vrste]. Što god dolazi od zabranjenih vrsta, kao npr. mlijeko ne-košer domaćih životinja ili divljači, zabranjeno je za jelo, po zakonu Tore. Međutim, med od pčela ili osa je dozvoljen, jer ga nije proizvelo njihovo tijelo. Ljudsko mlijeko je dozvoljeno; no odrasloj je osobi zabranjeno sisati iz dojke. Ako ima mlijeko kod neznabošca, i Židov ga nije vidio kako muze, zabranjeno je, jer je mogao u to umiješati mlijeko ne-košer životinje. Sir od neznabožaca je dozvoljen po zakonu Tore, jer se ne bojimo da je možda došao od ne-košer životinje, jer od mlijeka ne-košer životinje ne može nastati sir. Samo, učenjaci su, blagosloveno bilo sjećanje na njih, zabranili sir od neznabožaca iz više razloga.

Ovo je na snazi na svakom mjestu i u svako doba, kako za muškaraca tako i za ženu.

94. Negativna je zapovijed ne jesti ne-košer perad

kao što Pismo kaže, *A ovo ćete smatrati odvratnim među peradi; njih se neće jesti (Va-jikra 11,13)*. Svaka ptica koja raširi noge kada joj se razapne žica [da bi njome hodala, i stavi] dvije kandže s jedne strane, a dvije kandže s druge strane, ili koja svoju hranu grabi iz zraka i jede je u letu, je ptica grabljivica, i nije košer. Štogod živi s ne-košer pticama i oponaša ih je ne-košer. Ako je netko pojeo količinu veličine masline od ne-košer vrste ptica, treba ga bičevati. Jaja ne-košer vrsta ptica zabranjena su za jelo prema zakonu Tore.

Ovo je na snazi na svakom mjestu i u svako doba, kako za muškaraca tako i za ženu.

95. Negativna je zapovijed ne jesti ne-košer ribe

kao što Pismo kaže, *i bit će vam odvratne; njihovog mesa nećete jesti (Va-jikra 11,11)*. Sve ono što nema peraje i ljuske ne-košer je, i ako tko pojede količinu veličine masline od toga, treba biti bičevan.

Ovo je na snazi na svakom mjestu i u svako doba, kako za muškaraca tako i za ženu. ■

Rabbi Dovid Goldwasser:

Konj za siromaha

Talmud (*Kesubos 67b*) kaže da je Hilel Stariji za siromašnog čovjeka koji je potjecao iz aristokratske obitelji, kupio konja i slugu da pred njim trči. Jednom zgodom Hilel nije uspio pronaći slugu, pa je Hilel sam pred siromahom trčao oko 5 kilometara.

Kao što nam Tora kaže (*Devarim 15,8*), "Ti ćeš mu posuditi ... što god mu nedostaje," mi možemo shvatiti da mu treba nabaviti konja na kojem će jahati. Ali nabaviti mu slugu da trči pred njime izgledalo bi nam samo kao pitanje časti ili oholosti, a ne kao nešto neophodno što tom siromašnom čovjeku manjka. Naši

nam učenjaci kažu da se čak i budalastome mora priuštiti njegovu glupost; to se smatra dijelom onoga što mu manjka. No ipak, nekome Hilelovog ugleda ne izgleda primjereno kao *kavod haTora* (poštovanje prema učenjacima Tore) da služi kao sluga.

Sefer Divrei Torah tumači da tal mudski izraz podrazumijeva da siromašan čovjek nije ugledan među drugim plemenitašima, a možda čak nije dostojan toga niti u svojim vlastitim očima. Takvom je čovjeku potrebno ohrabrenje i podrška drugih kako bi bio u stanju sebe poštivati.

Nema veće *micve* od *micve* davanja samopoštovanja drugoj osobi kojoj joj je to potrebno i možda je upravo zbog toga Hilel Stariji odlučio da osobno trči pred siromašnim čovjekom. Kada su drugi vidjeli kako se ophodi Hilel to je istaknulo važnost *micve* podupiranja i poticanja naše siromašne braće. Poslužilo je kao katalizator drugima da slijede njegov primjer i oponašaju Hilelovu nesebičnost i dobrotvornost. Očito je, da kada određuje stanje siromaštva pojedinca, Tora uračunava oboje, njegovo mentalno raspoloženje i njegovo krhko financijsko stanje. ■

Rabbi Pinchas Winston:

Zapovijedi i slobodna volja

I progovori VJEČNI Mošeu rekavši: "Zapovijedi Aronu i sinovima njegovim i kaži im: Ovo su odredbe za žrtvu ola (Vajikra 6,12)

"Zapovijedi" je vrlo oštar izraz i čini se da ne ostavlja mnogo prostora slobodnoj volji. Zapravo, Raši ističe da ju je Bg u ovom slučaju upotrijebio kako ne bi nastale financijski štetne posljedice po *kohene*, (oni ne bi jeli mesa od žrtve *ola*, spaljene žrtve), pa bi zbog toga mogli biti manje "nadahnuti" da izvrše ovu *micvu*.

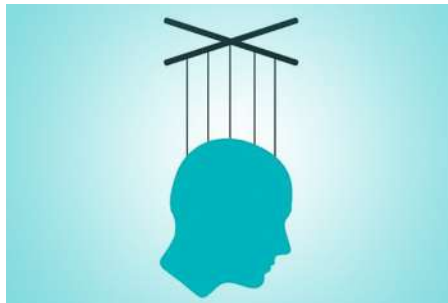
Međutim, istina je zapravo da zapovijedi umnažaju slobodnu volju, a ne da je ograničavaju. One se "suprotstavljaju" *jecer hara* i podstiču savjest. Istina, "čovjek čini ono što činiti mora", no tek onda kada spozna i prihvati da mora učiniti ono što se od njega očekuje. Do tada on može vrlo vješto opravdavati i racionalizirati zbog čega ne učiniti *micvu*.

Koncept slobodne volje jedna je od najvažnijih ideja koje čovječanstvo poznaje. Ona je također i jedna od ideja koje je najteže shvatiti, te se zbog toga često pogrešno razumijeva ili zloupotrebljava, a ponekad je se u potpunosti zaobilazi. Kako god bilo, nikada je se ne smije uzeti zdravo za gotovo, posebno u teška povijesna vremena, kao što su ova naša.

Život je stalni niz donošenja odluka, od početka do kraja. Zanimljivo je i zabavno promatrati malo dijete kako usmjerava pažnju na željeni predmet i onda ga odluči istražiti.

Uznemirujuće je i tužno promatrati ostarjelu osobu kako usmjerava pažnju na željeni predmet i onda zaključuje da ga ne može istražiti. Međutim, u svim slučajevima između ovaih krajnosti, tijekom mnogih godina i stadija života, život se sastoji u donošenju odluka.

Na hebrejskom jeziku, riječ za odluku je "*breira*," a dolazi od riječi koja znači "razdvojiti." Jer, upravo to odluke i čine: one raspoznaju, najvećim dijelom, između najmanje dvije stvari, a na temelju unaprijed određenog skupa dobrog i lošeg, koje je često subjektivne prirode. Ideja je identificirati dobru ideju ili stvar, i izdvojiti je od ostatka, odbijajući ostalo.

Izbor zahtijeva svjesni čin volje. Da bi izabrali bilo što u životu moramo imati svijest o mogućnostima i procijeniti izabrano. Što su svijest i procjenjivanje slabije, to će lošiji biti izbor, sve do točke da osoba može postati nesvjesna odluka koje se mogu donijeti, što se kasnije često više ne može ispraviti.

U određenom smislu, ideja o donošenju "informiranog izbora" je zabluda, jer sugerira da je osoba u stanju donijeti i "neinformirani iz-

bor," što se zapravo nikada ne događa. Da bi se odluka mogla donijeti, mora se biti svjestan onoga što se izabire i zbog čega se izabire, jer se u protivnom izbor ne može pravilno procijeniti, pa se može postupiti u suprotnosti sa svojom stvarnom voljom, iz neznanja. To je izbor tek u ograničenom smislu riječi.

Što je to slobodna volja? Od čega treba biti slobodna volja pojedinca? Ako biste upitali prosječnog čovjeka on bi vjerojatno odgovorio: "Slobodna od onih koji mi govore što da činim. Slobodna volja znači činiti svoje osobne stvari, onako kako ja to želim činiti i kada to želim činiti." To bi, naravno, bio razlog da ova osoba odbaci Toru i *micvot*.

Međutim, takva osoba zanemaruje bitnu stvarnost koja će joj garantirati sve, samo ne slobodnu volju. Takva je osoba zaboravila, ili nikada nije postala svjesna nečega što joj stalno nalaže da učini ovo ili ono, nečega što stalno pokušava izvršiti utjecaj na njezin stav, kako bi je povuklo u smjeru koji će ona na koncu odbaciti i zažaliti. Nečega što u njoj živi toliko podmuklo, da nije samo dio njezinog života, već je svakodnevno nastoji uništiti (*Kidušin 30b*).

To se naziva "*jecer hara*," i odgovorno je za najveću prijevaru u čitavoj povijesti, obećavajući slobodnu volju, dok u stvari donosi upravo suprotno: robovanje tuđem, no unutrašnjem, entitetu. ■

Rabbi Shaul Youdkovitch, Live Kabbalah:

TJEDNI ZOHAR: ŠEMINI

Paraša (priča) Šemini je treća paraša Knjige Levitskog zakonika – Putovanja ka otkrivanju Jasnoće i pronalazjenja svoje svrhe u životu.

Ova se paraša fokusira na potrebu za prosvjetljenjem.

Šabat Para – Crvene junice

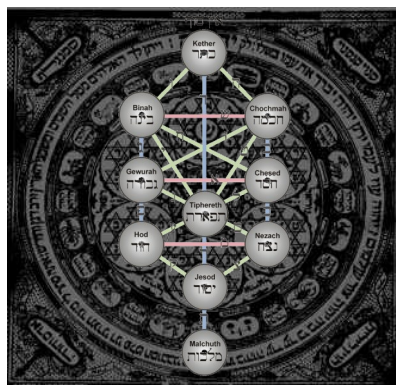
Ovaj se šabat naziva *Šabat Para* (Šabat Crvene junice). Iz Aron *hukodeša* se vadi druga Tora i s početka paraše Hukat (u Knjizi Brojeva) čita se pripovijest o Crvenoj junici.

Namjera je da čitanjem priče o Crvenoj junici na sebi privučemo vode očišćenja. Te duhovne vode očišćenja imaju moć da uklone energiju smrti i tame iz naših duša, i time otvore protok blaženstvu, zdravlju i Svjetlosti u naš život.

Knjiga Levitskog zakona je izravni nastavak knjige Izlaska. Prvu polovicu ove knjige čini priča o Izlasku – raskidanje lanaca ropstva i ulazak u slobodu, objava na gori Sinaj, grijeh sa zlatnim teletom i razbijanje dviju ploča; dok njezina druga polovica govori o izgradnji *Miškana*.

Paraša Šemini počinje riječima: "Osmog (šemini) dana ..." - i komentatori pitaju što se to dogodilo osmog dana da je naša paraša nazvana po tome? I što se događalo u sedam prijašnjih dana?

Miškan je bio izgrađen od drveta, srebra, zlata, bakra i tkanina koje je narod donirao. Nakon što su pojedinačni dijelovi bili dovršeni, narod se sakupio da te dijelove sastavi u cjelinu *Miškana* (*Miškan* je bio prijenosni hram koji su Izraelci nosili tijekom godina njihovog lutanja pustinjom). Međutim, kada su pokušali sastaviti dijelove *Miškana* - dijelovi se nisu uklapali. Tijekom se-

dam dana mnogo su puta iznova pokušavali, i nikako nisu uspjeli sastaviti *Miškan*. Međutim, umjesto da se žale, da se uzrujavaju ili budu frustrirani, oni nisu prestajali vjerovati da će u svojoj misiji uspjeti. Osmog dana napokon su uspjeli - svi su se dijelovi međusobno poklopili i *Miškan* je bio podignut.

Naša nas paraša uči ono što je već rečeno u Izrekama (24,16): "... jer mada pravednici padnu i sedam puta, oni se ponovo ustaju, no zli posrnu kada udari nesreća". Mudrost kabale uči da su gornji svjetovi stvoreni u stanju savršenstva, a mi smo odabrali da dođemo u jedan nesavršen mračni svijet pun boli i nedostataka, kako bi ispunili svoju potrebu da u sebi otkrijemo moć Stvoritelja. To je razlog zašto nam se toliko sviđaju izazovi, jer nema većeg zadovoljstva od onog trenutka kada iz tame uspijemo stvoriti svjetlo i od gorčine nešto slatko. Da bismo postigli ovaj uzvišeni cilj potreban nam je naš bližnji.

Smatra se da je život, kao i izgradnja *Miškana*, neprestani rad na sastavljanju različitih dijelova u cjelinu, kako bi osjetili "uspjeh". Moramo pronaći prave dijelove i prave partnere da bismo uspjeli. Kada u nama gori plamen vjere i znanja, znajući da se sve što nam je potrebno već nalazi tu, čeka na nas, i da su nam svi "dijelovi" pri ruci, pa

stoga vjerujemo da je svaki dan savršeno stvoren, onda možemo iskusiti rast.

Glavna stvar koju trebamo zapamtiti je da nikada ne odustajemo, i da ako stvari ne idu onako kako bismo mi željeli, onda je to mjesto koje trebamo pažljivo promotriti, izvući zaključke i stvoriti unutarnju promjenu koja će na neočekivan način donijeti rješenje. Mi moramo u sebi otkriti novu snagu da nađemo čisto mjesto jednostavne vjere i optimizma, mjesto koje oslobođeno od misli frustracija, krivnje ili ljutnje zbog prijašnjeg neuspjeha. Samo kada se oslobodimo takvog emotivnog raspoloženja mi smo u stanju primiti novu višu razinu istine.

Izraelci su sedam dana pokušavali podići *Miškan*, bez da su odustali. Sve to s potpunom vjerom u Stvaranje i njihovu sposobnost da mogu uspjeti. Poruka nam je da svaki put kad doživimo neuspjeh, mi dobivamo drugu priliku da sebe iznova stvorimo.

Pesah se obično slavi u vrijeme kada se čita paraša Šemini. Ari objašnjava da su Izraelci bili narod robova, a to "ropstvo" je način razmišljanja. To je stav, mentalitet, s kojim se potrebno baviti kako bismo bili slobodni, kako bi imali svijest koja nam omogućuje da budemo Kreatori.

U noći Sedera čini se kao da se bavimo našom djecom - pričanjem priče o Izlasku - a zapravo ta djeca smo mi. Mi se bavimo sobom, kako bismo napravili proboj iz ropstva u slobodu, i sada je vrijeme da nadjačamo onu nezrelu stranu svoje ličnosti, kako bismo se mogli razviti u zrelu, slobodnu odraslu osobu. ■

Prevela Tamar Buchwald

Rav Kook:

Uranjanje u vodu

"Ako bilo koja od ovih mrtvih [životinja] padne na posudu, [posuda] će postati nečista Ta se stvar mora uroniti u mikve ..." (Lev. 11,32)

Tema o ritualnoj nečistoći je teška tema. Ova nečistoća nije neka opipljiva osobitost koja se može vidjeti ili osjetiti. To je duhovno onečišćenje, posljedica stupanja u dodir sa smrću. Da se očistimo od ovog onečišćenja mi moramo uroniti u prirodni izvor vode ili ritualnu kupelj (*mikve*) koja je napunjena kišnicom.

Zašto uranjanje u vodu?

Poznata je priča o bogatom američkom Židovu koji je odlučio posjetiti jednog od vodećih učenjaka Tore svojega doba. Stigavši u rabinovu kuće, posjetitelj je bio šokiran kada je otkrio da je poznati učenjak živio u skromnoj kući sa zemljanim podom i dotrajalim drvenim namještajem. Želeći pomoći rabinu da poboljša uvjete u kojima živi, gost je predložio kako bi bilo dolično za tako eminentnog učenjaka da ima bolje namješten dom, a da će on vrlo rado podmiriti sve troškove.

Rabin se okrenuo prema svom gostu. "A recite mi, gdje je vaš namještaj?"

"Moj namještaj?", odvratio je zbunjeno američki Židov,. "Zašto, pa ja sam ovdje samo posjetitelj. Ja ne putujem sa svim svojim stvarima "

"Tako je i sa mnom", odgovorio je rabin. "Ja sam samo posjetitelj ovdje na ovom svijetu ..."

Lekcija o otuđenju

Sam čin našeg uranjanja u vodi u sebi nosi duboku psihološku pouku.

Sva nemoralna djela, manjkave crte karaktera, i pogrešna mišljenja proizlaze iz jedne iste temeljne pogreške: ne prepoznavanja da je život na ovom svijetu prolazan. Mi smo ovdje samo gosti. Što god ovdje pronademo treba iskoristiti za vječne vrijednosti.

Kad uronimo u vodu, prisiljeni smo prepoznati naše egzistencijalno udaljevanje od fizičkog svemira. Koliko dugo možemo preživjeti pod vodom? Doživljaj uranjanja pokreće spoznaju da je naše postojanje na ovome svijetu prolazno, i da bismo trebali težiti za trajnijim ciljevima.

Šatori i prirodni izvori

Mudraci (*Berachot 16a*) su ukazivali na ovu spoznaju kada su usporidili rezultate učenja Tore s onima o pročišćavanju izvora vode:

"Zašto je Bileam [*Br. 24,6*] usporedio šatore Izraela s potocima? To nas uči da baš kao što izvor uznosi čovjeka iz nečistoća u čistoću, tako i šatori [učenja Tore] nas podižu iz stanja krivnje u stanje zasluge."

Na koji je način učenje Tore poput uranjanja u prirodni vodeni izvor?

Učenje Tore i uranjanje u vodu imaju podjednak povoljan učinak. Umjesto da se fokusiramo samo na materijalne stvari ovoga svijeta, učenje mudrosti Tore podiže naš pogled prema vječnim vrijednostima i težnjama. Zbog toga su Mudraci koristili izraz "šatori Tore." Zašto šatori? Šator je najprivremeniji od svih domova. Ovaj izraz ukazuje na kvalitetu Tore da nas, poput pročišćujuće *mikve* ili prirodnog izvora vode, čini svjesnima prolazne na-

ravi fizičkog svijeta.

Svećenički blagoslov

Stavljanje u funkciju Šatora sastanka završilo je blagoslovom Velikog svećenika:

"Aaron je podigao ruke prema narodu i blagoslovio ih. Potom je sišao od pripremanja žrtve za grijeh, paljenice i mirotvorne žrtve." (*Lev. 9,22*)

Kada je blagoslov bio izgovoren?

Iz zapisanoga u Tori čini se da je Aron blagoslovio narod prije nego što je završio službu u tek posvećenom Šatoru sastanka. Mudraci, međutim, objašnjavaju da je poredak u stvari bio drugačiji. Prvo je Aron završio žrtvovanje i sišao sa žrtvenika. Tek nakon toga on je blagoslovio narod ("*Torat kohanim*", *Megila 18a*).

Ako je svećenički blagoslov učinjen na kraju službe u Hramu (a i danas se vrši na kraju molitve *Amida*), zašto Tora ukazuje na drugačiji redosljed?

Prava čast kohanima

Kad se govori o doprinosu *kohanim* Židovskom narodu, te odgovarajućoj časti koju stječu, moramo razlikovati njihovo trenutno stanja i njihov budući potencijal.

Možemo poštovati *kohena* pojedinca radi njegovog znanja i pobožnosti, no prava čast koju ukazujemo *kohanim* sastoji se u spoznavanju njihovog svetog utjecaja na cijelu naciju. Mi im prvenstveno iskazujemo čast radi njihovog budućeg potencijala, zbog onoga što bi *kohen*

nastavak na stranici 8

(nastavak sa 7. stranice) **Rav Kook: Uranjanje u vodu**

trebao i mogao biti - "jer on je izaslanik B-ga nad vojskama" (*Malahija* 2,7). Čak i ako je *kohen* nedostojan takve časti u svom trenutnom stanju, "Morate nastojati da ga održite svetim ... on će biti svet za vas, jer sam ja svet." (*Lev. 21,8*). Njegova svetost rezultat je njegove potencijalne koristi za naciju, kao člana posvećene obitelji.

(Usput, ovo je slično časti koju mi dajemo rabinima i učiteljima. Mi ih poštujemo zbog njihova znanja i kao predstavnike institucije rabinata. Ta je čast priznanje za ukupni doprinos rabinata za dobrobit ljudi. Rabin bi, pak, sa svoje strane trebao shvatiti da ga se poštuje prvenstveno zbog onoga što bi trebao biti, i trebao bi dati sve od sebe da to očevanje ispuni.)

Dvije uloge svećeništva

Funkcija *kohanim* nije samo da služe u Hramu. Od *kohanim* se također očekuje da uče i oplemenjuju narod, kao što je rečeno: "Od *kohenovih* usana oni će čuvati znanje, i

tražit će Toru iz njegovih usta" (*Malahija* 2,7). Ove dvije uloge su međusobno povezane, budući da izvor njihovog duhovnog utjecaja na ljude potječe od svetosti njihove službe u Hramu.

Postoji jedna dužnost *kohanim* koja kombinira obje ove uloge: svećenički blagoslov. Ovaj blagoslov je dio službe u Hramu, a u isto vrijeme odražava njihovu interakciju s ljudima. *Kohanim* izgovaraju blagoslov s ispruženim rukama, znakom da su njihovi napori da uzdignu ljude širenje i nastavak njihove svete službe u Hramu.

Most između prošlosti i budućnosti

Blagoslov također stvara most nad vremenom, povezujući prošlost s budućnošću i ostvareno s potencijalom.

Kohanim najbolje mogu ispuniti svoju misiju da uzdignu ljude nakon što su sudjelovali u službi u Hramu i iskusili jedinstveno uzvišenje duše stečeno kroz ovu svetu

javnu službu. Njihov će blagoslov tada odražavati najviši stupanj utjecaja i nadahnuća koje *kohen* može udijeliti. Stoga, blagoslov pokazuje sadašnje stanje *kohena*, iako se temelji na njegovoj prošloj službi, i širi se - poput njegove ispružene ruke - na svoj budući potencijalni utjecaj.

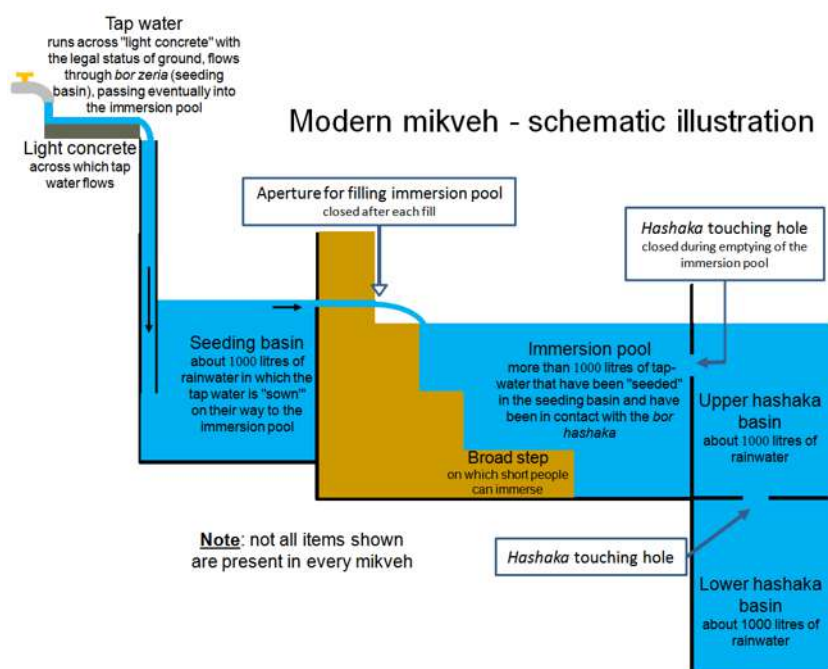
Sada možemo razriješiti prividnu kontradikciju između zapisa Tore i stvarne prakse. Tekst implicira da *kohanim* završavaju svoju službu nakon blagosiljanja ljudi. Služba koja se ovdje spominje nije njihova služba u Hramu, nego njihova uloga uzdizanja ljudi, što je doista njihova primarna zadaća. U praksi, međutim, svećenički blagoslov treba se temeljiti na svetim službama koju su već izveli. Zbog toga se izgovara tek nakon što su završili svoju službu u Hramu.

Utjecaj molitve

Sličnu pojavu nalazimo na kraju molitve Amida, kad kažemo, "Neka riječi mojih usta i pomisli srca mogeja nađu naklonost pred tobom" - (*Psalmi 19,15*).

Činilo bi se logičnijim da se ovu molbu izgovori prije molitve. U stvari, redak se ne odnosi na molitvu koju se spremamo izreći, već na našu iskrenu težnju da budemo u mogućnosti primijeniti utjecaj te molitve na predstojeći dan. Poput svećeničkog blagoslova, ovaj zahtjev stvara most između dva stanja. On se temelji na upravo učinjenoj službi molitve, no on s veseljem očekuje budući utjecaj ovog duhovnog uzdizanja na naše živote. ■

Prevela Tamar Buchwald

Rabbi Berel Wein:

Život Je zapravo osmi dan

Ova se *parša* bavi osmim danom posvećenja *Miškana*. Općenito se može reći da osmi dan nakon bilo kojeg od događaja može biti prilično izazovno vrijeme. Osmi dan života je dan obrezivanja muške Židovske djece. Osmi dan – dan nakon tjedna veselja mladog tek vjenčanog bračnog para – bio je i jeste dan kada stvarni bračni život sa svim svojim radostima i iskušenjima otpočinje.

Osmi dan od početka blagdana Pesaha u Izraelu je dan kada se vraćamo uobičajenom životu i zadacima i često puta je to trenutak barem kratkoročne depresije. A ovdje u *parši* osmi se dan preobrazio iz dana radosti i vrhunca ostvarenja u dan tragedije i tišine.

Osmi je dan težak dan. No, glavna je pouka ovdje da je život zapravo niz 'osmih dana.' Osmi dan je nepredvidiv, on može donijeti bol i tugu, ali isto tako može biti nadahnjujuć i pun radosti, koristan i vrijedan. Tako je sindrom osmog dana postao metafora za život općenito, a posebice za Židovski život.

Zbog mogućih problema i poteškoća koje osmi dan može donijeti, Tora započinje *paršu* riječju "*vajehi*", što ne mora nužno biti izraz sreće. Ovdje će se to odnositi na preranu smrti dvojice sinova Aharonovih. Ali općenito služi kao upozorenje ljudskom rodu da na život gledaju s oprezom i realno. Tora nas uvijek uči voziti defenzivno, u svim

područjima života.

Aharonova reakcija na tragediju koja ga je zadesila vrijedna je pažnje. Tora ističe da je on ostao šutke. Mnogo puta u ljudskom se životu dogodi nešto što je toliko šokantno, iznenadno i silno da ostavi ljude bez riječi. Šutnja je tada uistinu refleksijska reakcija. Ali ovdje Tora Aharonovu šutnju navodi kao čin hrabrosti, suzdržanosti i svetosti, a ne kao refleksijsku reakciju na uništenje polovice njegove obitelji.

To ukazuje da je Aharon imao mnogo toga što je mogao reći i koriti Nebesa, recimo to tako, no umjesto toga on se sam odlučio ostati šutjeti. Talmuda na mnogo mjesta govori o nadmoći šutnje nad pritužbom, u stvari nad nepotrebnim govorenjem općenito.

Gledajući iz ljudskog kuta, ima mnogo toga na što bismo se mogli žaliti u životu i događajima koji se u njemu dogode. Nebesa, međutim, kažu da je sama činjenica da smo živi i da možemo funkcionirati dovoljna da obuzda svaki prigovor.

Ovako nelak način gledanja jedna je od primarnih pouka osmog dana. Aharonova neizgovorena neutješna pritužba, i njegovo neodgovoreno, zapravo nepostavljeno, pitanje visi u zraku Židovske povijesti – zagonetno i nedokučivo. Jednako je tako i sa svim izazovima osmog dana s kojima se suočavamo – pravedni i vjerni rame uz rame.

Veliki Rebe iz Kotzka izrekao je onu znamenitu rečenicu: "Za vjernika nema pitanja; za nevjernika nema odgovora." Mi smo svi Židovi osmoga dana. Stanimo zajedno, rame uz rame, da izgradimo Židovski

nastavak na stranici 10

(nastavak sa 7. stranice) **Rabbi Borol Wein: Život Je zapravo osmi dan**

narod u snazi, susojećanju i vjeri.

Osmi dan ima posebnu ulogu u Židovskom životu. Značaj osmog dana je u tome što je to dan koji je "poslije" – dan realnosti i silaska iz euforije u probleme i razičaranja stvarog svijeta. U Izraelu je običaj da se blagoslov "šechajanu" kazuje prilikom obreda obrezivanja, no u dijaspori je običaj da ga se ne kazuje zbog boli koju proživljava dijete za vrijeme obreda obrezivanja.

U ovom se ogleda prava zbilja osmoga dana, samoga života, velike radosti zbog sretne prigode i zbog toga je blagoslov "šechajanu" sasvim na mjestu, ali opet tu je i stvarni plač nelagode i boli novorođenog djeteta koje uvodimo u savez Avra-

hama i Židovskog naroda.

Osmi dan je uvijek značajan, jer on je prekretnica od blagdana u radnih tjedan, od čudesnog izbavljenja u praktičnu brigu za samoga sebe, umješno i samostalno. I to se vrlo snažno odražava na ovim događajima opisanima u ovoj tjednoj parši.

Mnogo puta dolazi do pomanjkanja realnosti u životu Židova kao nacije i pojedinaca. Mi smo na neki način predani krajnostima vrlo visokih očekivanja i euforije zbog onoga što postignemo, a onda se nekako strovalimo u ponor i depresiju i osjećaj bespomoćnosti kada izniknu opasne i teške situacije.

Rambamovo pravilo da uvijek nastojimo da idemo srednjim putem primjernjuje se i na ova područja. Osmi je dan donio Aharonovoj obitelji i narodu Izraela veliku radost postignuća i žalost zbog teške tragedije.

Ovo ljuljanje od sreće do tuge, od uspjeha do frustracije uvijek simbolizira "osmi" dan. Nesigurnost i krhkost ljudskoj postojanja uvijek se otkriva u "osmom" danu. Ono je simbolizirano danom obrezivanja i kraja blagdana.

Danas sve može biti ružičasto, ali na obzoru sutrašnjice uvijek vrebaju oblaci. Spokojna vjera i dobra volja, osjećaj vlastite vrijednosti i prilagodljivo ponašanje i stavovi, nada puna ljubavi i duboko uvjerenje u bolju budućnost ključevi su za put koji će nas provesti pored osmog dana i putem dalje.

Iz ovoj tjedne parše proizlazi jedna duboka pouka. Ona zaslužuje da joj posvetimo pažnju jer je to važna lekcija za naš život i za ono što se u njemu događa. To je ono što omogućuje Aharonu da nastavi svoju službu B-gu i Izraelu kao Veliki svećenik. A njegov primjer služi nam kao vodič za sve generacije i sve događaje.

Šabat šalom. ■

Rabbi Vissocher Frand:

Pogađanje u srce onoga što židovski narod jest

Ovaj tjedan čitamo o tragičnoj smrti dvojice najstarijih Aharonovih sinova. Na vrhuncu radosti posvećenja *Miškana*, Nadava i Avihua progutala je 'strana vatra' koja je došla od Hašema i ubila ih.

Talmud kaže (*Eruvin 63a*) "Aharonovi sinovi nisu poginuli sve dok nisu izdali halahičko pravilo pred njihovim učiteljem Mošedom." Među mudracima postoje razna tumačenja toga što su Nadav i Avihu učinili da su zaslužili takvu strašnu kaznu. Jedno od mišljenja izneseno u *Medrašu* i Talmudu jest to da su izdali svoje vlastito pravilo pred svojim učiteljem.

Prema halahi, učenik ne smije izdati vlastito pravilo u prisustvu svog učitelja. Onaj tko to učini zaslužuje smrtnu kaznu. To je tumačenje koje se temelji na biblijskom stihu "oni su prinijeli stranu vatru". Grijeh nije bio u prinošenju te žrtve, već u tome da su poduzeli samostalnu akciju bez da su se o njoj posavjetovali sa svojim učiteljem Mošedom.

Gemara u *Eruvin* nadalje povezuje to sa događajem u kojem je učenik Rav Eliezera proglasio halahičko pravilo u prisustvu Rav Eliezera. Rav Eliezer je rekao da taj učenik neće živjeti duže od još jedne godine – i upravo se to dogodilo.

Ako razmišljamo o tome, to je vrlo teško shvatiti. Što je to tako strašno u proglašanju halahičkih pi-

tanja pred učiteljem? Razumljivo je da je važno poštovati rabina (*kavod haRav*) ili učenjaka Tore. Ali teško je shvatljivo da je to toliko kardinalna uvreda. Osim toga, znamo da rabi ima pravo 'oprostiti svoju čast' (*Rav še'mahal al k'vodo, k'vodo mahul*). Učitelj može reći 'Ne moraš ustati zbog mene'. Mogli bismo pomisliti da bi učitelj svaki puta kada učenik iznosi pravila pred njim, trebao oprostiti. Zašto Rav Eliezer nije imao više suosjećanja? Zašto je sa takvom sigurnošću rekao da će taj

učenik umrijeti u roku jedne godine?

Očigledno, u takvim situacijama opraštanje (*mehila*) ne pomaže. Učitelj ne može oprostiti. Zašto ne?

Rav Haim Shmuelevitz, roš ješiva iz Mira, *zt"l*, objašnjava da je *aveira* (grijeh) proglašavanja halahičkog pravila pred nečijim učiteljem mnogo veći grijeh od samog nepoštovanja prema učitelju.

Talmud kaže u traktatu Hagiga (*14a*) da je prorok Izaija došao židovskom narodu prije uništenja *Bais HaMikdaša* i dao im 18 prokletstava. Rekao im je sve o groznim stvarima koje će ih zadesiti. U to je bilo uključeno "u Izraelu se neće naći nitko tko je upućen u *Humaš* ili u *Mišnu*, u Talmud ili u *Agadu*; neće biti sudaca i proroka, nikoga tko bi sjedio u ješivi." Ali posljednje prokletstvo koje je rekao jest "...ponašat će se oholo, mladići prema starcima i neuki prema časnima." (*I-*

nastavak na stranici 12

(nastavak sa 9. stranice) **Rabbi Vissocher Frand: Pogađanje u srce onoga što židovski narod jest**

zaija 3,5).

Nekako možemo živjeti sa nedostatkom proroka, ali kada *Klal Jisrael* pada najniže? Kada doseže dno? Onda kada se starješinama ne iskazuje čast. Razlog za to je taj što *medraš* kaže da se Izrael može usporediti sa pticom. Kao što ptica ne može letjeti bez krila, tako židovski narod ne može opstati vez svojih starješina. Slonovi mogu postojati bez krila, mačke mogu postojati bez krila, sve životinje mogu postojati bez krila – osim ptica.

Ostatak svijeta može postojati bez svojih starješina. Za Egipćane, Rimljane, Francuze, Amerikance i Talijane lijepo je imati starješine – ali to nije ključno za njihov opstanak. No, židovski narod nije židovski narod bez svojih starješina. Samo ptica ne može postojati bez krila, a ono što održava *Klal Jisrael* su njegove starješine.

Iz tog razloga, prokletstvo nad prokletstvima koje je Izaija dao židovskom narodu prije '*hurbana*' bilo je to da će doseći razinu na kojoj će mladi ljudi biti puni nepoštovanja prema starijima.

To je, kaže Rav Haim Shmulevitz, strašan grijeh izdavanja pravila pred učiteljem. Kada ljudi iznose mišljenja i komentiraju svaki aspekt života ili halahe bez da se posavjetuju sa starijima, oni nam svima čine ogromnu nepravdu. Odvajaju nas od naših *Gedolima*. To je grijeh '*more halaha lifnej rabo*', iznošenja pravila pred svojim učiteljem. To

nije samo protivljenje rabinu, već je to nešto što pogađa u srce onoga što židovski narod jest.

Mi smo narod tradicije. "Pitaj svog oca i reći će ti, svoje stare i objasnit će ti" (*Devorim 32,7*). Bez te tradicije savjetovanja sa starješinama, sa '*talmidej hahamim*', sa starijim generacijama, mi ne bismo postojali. Zato, kada učenik uči zakon pred svojim učiteljem, on odvaja židovski narod od nečeg što je osnova njegova postojanja. Iz tog razloga, uči-

telj ne može oprostiti taj strašan grijeh.

I iz tog istog razloga, radost posvećenja *Miškana* morala je biti prekinuta smrću dvojice Aharonovih sinova – jer to je lekcija koja se mora naučiti. Bez naših starješina, mi nismo narod. ■

Prevela Anja Grabar

David Curwin: Balashon, detektiv za hebrejski jezik

Glava i bodlja

Balashon - Hebrew Language Detective

reš

Dvadeseto slovo hebrejske abecede je *reš*. *Reš* je svoj naziv dobio od prvobitnog oblika slova - poput *roša* - ראש glave.

Osim što znači "glava", *roš* može značiti i "glavar, vođa", "vrh, vrhunac", "početak" i "glavni". Neke druge riječi proizašle od *roš* su *rišon* - ראשון "prvi", *rešit* - ראשית "početak", i *raši* - ראשי "glavni, primarni".

Aramejska verzija za *roš* bliža je našem izgovoru slova - ריש *reš*. Odatle dolazi riječ *reiša* רישא koja znači "prvi dio (Mišne)".

U arapskom se *ras* kao glava nalazi u mnogim nazivima mjesta, poput Ras al-Khaimah ("vrh šatora") i Ras Tanura ("glava raznja roštilja"). *Rais* je još jedna arapska izvedenica, a znači "predsjednik".

Iako među stručnjacima postoji rasprava o tome, jedno mišljenje u vezi etimologije riječi "rasa" u značenju "pleme" je da, preko arapskog, dolazi iz našeg korijena. Klein piše u svojoj CEDEL:

rasa, imenica., obireljsko pleme. -- MF. (= F.), fr. ranije *rasse*, fr. tal. *razza*, koje zajedno sa španj. *raza*, vjerojatno potječe od fr. arapskog. *ra's*, "glava, po-

četak, podrijetlo", što je povezano s heb. *roš*

Kao što smo ranije vidjeli, *reš* može biti zamijenjeno s *lamed* i *nun*. Steinberg dodaje da sličnosti oblika *reš* i *dalet* također doprinosi tome da dolazi do njihove zamjene - na primjer) דאה *Devarim 14,13*) i ראה *Vajikra 11,14*).

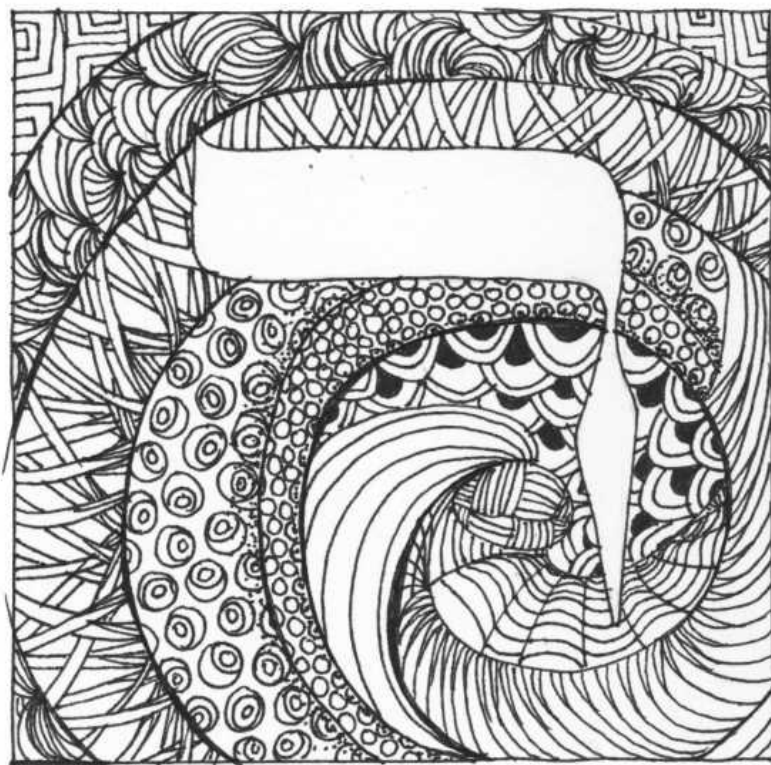
Reš se povremeno dodaje troslovnim korijenima i riječima: / שבת *שבט* / כרא / כרא. U drugim slučajevima, *reš* biva asimilirano - כרכר postaje כר.

kipod and dorban

Prošli smo tjedan, dok smo odlazili s posla, moj prijatelj i ja spazili životinju koja je ovako izgledala (žao mi je što je nisam uspio slikati):

On me upitao što je to, a ja sam rekao *kipod* קיפוד, misleći da je to hebrejska riječ za "dikobraza", ali kada sam došao kući i potražio to, otkrio sam da je ispravan naziv zapravo *dorban* דרבן. *Kipod* znači "jež", koji izgleda ovako (vidio sam ih i na području Jeruzalema):

nastavak na stranici 14

(nastavak s 13. stranice) **David Curwin: Balashon, detektiv za hebrejski jezik: Glava I bodija**

Klein piše da je *kipod* izvedenica iz korijena קפד i "doslovce znači ono što se zajednički kotrlja". Korijen קפד se razvio od "biti zajedno povučen" u "biti ljutit" i "biti strog", i odatle nam dolazi zajednički glagol הקפיד *hikpid* - "bio je strog, bio je pedantan".

Dikobraz i jež očitó jesu različite životinje – kako po veličini, tako i po izgledu i biološkoj klasifikaciji. Koliku sm zapravo pogrešku učinio pomiješavši im imena?

Prema fascinantnom članku prof. Davida Talshira (Leshonenu 70), ja nisam bio prvi koji je pomislio da je dikobraz *kipod*.

Talshir objašnjava kako se riječ *kipod* u Tanahu pojavljuje u nekoliko slučajeva: Ješajahu 14,23, 34,11 i Cefanja 2,14. *Kipoz* קפוז Ješajahu 34,15 vjerojatno je ista životinja, s time što *zajin* zamjenjuje *dalet* (Talshir odbacuje JPS-ov prijevod koji razlikuje *kipoz* kao "strijelastu zmiju", za koju ističe da ne živi na Bliskom istoku). Međutim, na temelju konteksta ovih redaka, *kipod* / *kipoz* se najvjerojatnije odnosi na neku pticu grabljivicu. Unatoč tome, različiti drevni prijevodi i Targumim prevode *kipod* kao "jež". Raši čini isto tako u svom biblijskom komentaru (u većini slučajeva), te u svom

talmudskom komentaru, gdje identificira *kupad* קופד isto kao ježa (npr. Šabat 54b). Raši također piše, u svom komentaru na Vajikra 11,30 (na temelju Onkelosa, a pogledajte i njegov komentar na Bava Batra 4a) da se životinja zabilježena kao *anaka* אנהק također odnosi na ježa. (Većina znanstvenika danas kažu da je to vjerojatno gušter macaklin.)

Međutim, budući da dikobraz nije drugačije identificiran, vjerojatno je da se u nekim slučajevima u Talmudu, *kipod* / *kupad* odnosi na dikobrazu, a ne na ježeve (na primjer *Kilajim* 8,5, i komentar na *Malechet Shlomo*). Mnogi jezici u ovom području koristili su istu riječ za obje životinje. Rašijeva gotovo apsolutna identifikacija *kipoda* s ježom (izuzev dva spomena u *Ješajahu* 34, gdje ga on, sasvim razumljivo, identificira kao pticu) mora se sagledati u svjetlu činjenice da u Europi u to vrijeme nije bilo dikobraza – samo ježeve (ovo je moje zapažanje, ne Talshirevo).

Od Rašijevog vremena sve do početka suvremenog hebrejskog, bilo je brojnih pokušaja da se na hebrejskom daju različita imena ježu i dikobrazu. Kada se 1862, Mendele Mocher Sforim složio s Rašijem, i nazvao ježa *kipodom* (umjesto alternativnog *anaka*), ime se trajno učvrstilo.

Međutim, konačni naziv za dikobrazu, *dorban*, skovao je tek 1915. zoolog Yisrael Aharoni. Mada je uobičajeni prijevod za dikobrazu na arapski *kunfud* (vjerojatno povezano s *kipod*), Aharoni je izabrao drugu

arapsku riječ za dikobraza kako bi napravio hebrejsku verziju: *derban*. Iznenadilo me kada sam shvatio da arapska riječ zapravo nije srodna s hebrejskim דרבן *dorban* – što znači "mamuz" ili "podbadaње". Međutim, sigurno su prilikom odabira imena na Aharonija utjecale dikobrazove bodljike nalik na mamuze.

Hebrejska riječ *dorban* (podbadaње) ima arapskog srodnika u korijenu *drb* sa značenjem "uvježbavati", i kao što Klein napominje i mi imamo sličan primjer razvitka riječi u hebrejskom jeziku gdje se *malmad* - מלמד "podstrek, poticaj" izvodi od - למד "podučavati, učiti". Arapska riječ za dikobraza, međutim, povezana je s *darb*, koje znači "batina" (odakle porijeklo vuče engleska riječ "drub", potući - "tući štapom"). Prema Stahlu, ovo može izražavati bolne radnje poput pucanja ili ubadaanja, pa pretpostavljam da je tako postalo povezano s dikobrazom. Ja bih smatrao da su "udaranje" i "poticanje" vrlo slične, te time ova dva arapska korijena mogu biti povezana. No Talshir i Akademija ističu da je u arapskom pismu slovo *d* srodno s hebrejskim *cade*, a ne *dalet*, pa ću prihvatiti njihov autoritet.

Talshir se zalaže za razlikovanje između *darban* (dikobraz) i *dorban* (poticanje). Međutim, u svojoj odluci, odmah nakon Talshirovog članka Academy of the Hebrew Language, Akademija hebrejskog jezika, donijela je odluku, na osnovu opće uporabe, da דרבן *dorban* (s *kamac katanom*) je službeni naziv za dikobraza. ■

Rabbi Dr. Nissan Mindol:

Moja molitva (As For Me... My Prayer)

PSALM ZA ČETVRTI DAN (srijedu), PSALM 94

Molitvenik Šalom M. Freiburger str. 87

„B-že odmazde, o Vječni, B-že odmazde, objavi se! Uzdigni se, sudijo zemlje, vrati po zasluži gordima! Dokada će zlopaki. O Vječni, dokada će zlopaki da se raduju? Da brbljaju, drsko govore, da se dogovaraju svi što opačine čine? Narod Tvoj, o Vječni, ponizuju, a baštinu Tvoju tlače, udovicu i stranca ubijaju, a siročad more, i zборе: „Neće vidjeti G-spod, neće opaziti B-g Jakovljevi!“ Pripazite, neuki u narodu, ludovi, kada ćete se opametiti? Zar da ne čuje onaj, koji je uho zasadio? Koji je oko stvorio, zar da ne gleda? Onaj koji narode kažnjava, onaj, koji je poučio narode spoznavanju, zar da ne opominje? Vječni zna misli čovjeka, zna da su dah. Blago čovjeku kojeg kažnjavaš Ti, G-spode, koga učiš po nauci Tvojoj, da mu pribaviš mir od dana zlih, dok se ne iskopa zlopakome jama. – Jer Vječni neće napustiti naroda Svojega, i neće napustiti baštine Svoje, nego će se vratiti pravdi sud, a za njim su svi, koji su pravoga srca. – Ko će na mene ustati pred onim, koji me okrivljuju, ko će se za me postaviti s onima, koji čine opačine? Da mi nije Vječni u pomoći još malo i u tišini bi boravila duša moja. Kad velim: Moja noga posrće!- Vječni, milost Tvoja me podupire. Kad se množe brige u nutрини mojoj, Tvoje utjehe naslađuju dušu moju. -

Zar se može prijesto spleta Tebi pridružiti ili onaj, koji muku snuje neprestano? Kuju protiv duše pravednoga, okrivljuju krv nedužnoga. – A meni neka bude Vječni kao utvrda. B-g moj kao pećina zaklona moga. Neka odvraća na njih zloču

njihovu, neka ih smrvi u zlobi njihovoj, neka ih smrvi Vječni B-g naš.“

Pjesma Dana za četvrti dan tjedna bio je Psalm 94. Psalm počinje retkom:

„B-že odmazde, o Vječni, B-že odmazde, objavi se!..“

Četvrtog dana Stvaranja, velika su svjetlila postavljena na svoja mjestu, u svoju orbitu na nebu – sunce, mjesec i zvijezde. Uskoro su ih ljudi počeli štovati kao božanstva vjerujući da oni imaju moći sami po sebi i da ljudima mogu pomoći ili im donijeti zlo. U to vrijeme ljudi nisu znali da postoji samo jedan B-g, B-g koji voli samo pravdu i dobro. U to su vrijeme ljudi smatrali da postoji mnogo bogova i zamišljali ih da su nalik ljudima, da su neki dobri a drugi zli; neki snažniji a drugi slabiji. Ljudi nisu imali dojam da među bogovima postoji pravedan odnos i da stoga niti među ljudima ne treba biti pravednosti. Snažni su tlačili slabije bez straha od kazne.

U Tori B-g često upozorava da neće trpiti nepravdu; da je On B-g odmazde, da kažnjava zle a nagrađuje dobre.

Pisac Psalma, gledajući kako na svijetu postoji tako mnogo nepravde i okrutnosti, zaziva B-ga, B-ga odmazde, da se očituje i kazni zle;

„Uzdigni se, sudijo zemlje, vrati po zasluži gordima!“ (stih 2)

Za one lude koji misle da B-g ne vidi zlodjela ili ne čuje vriske potlačenih, Psalmist kaže:

„Pripazite, vi zločinci među narodom, i vi budalasti, kad ćete se opametiti? On koji se posadio uho, zar da On ne čuje? On koji je oblikovao oko, zar On da ne vidi?“

Ali, Psalmist nalazi i riječi utjehe za potlačene. Čovjek ne pati uzalud; patnja uvijek ima neku svrhu, patnja pročišćuje i jača čovjekov moral. No oni koji čine da se drugi zlopate sigurno će biti kažnjeni radi njihove zloče. Važno je da oni koji trpe spoznaju da je B-g dobar i da u „svakom zlu ima neko dobro“, da patnja neće trajati vječno nego je vremenski ograničena i da je u stvari kušnja na koju nas B-g stavlja, da patnjom iskušava našu vjeru u Njega i prava joj je svrha da nas približi B-gu.

Psalmist kaže; „Blago čovjeku kojeg kažnjavaš Ti, G-spode, koga učiš po nauci Tvojoj, da mu pribaviš mir od dana zlih, dok se ne iskopa zlopakome jama.“ (stih 12)

Bilo da patnja dolazi od namisli zlih ljudi ili od B-ga, čovjek treba spoznati da Sudac na zemlji ne čini nikakve napravde. U najmračnijim trenucima;

„B-g mi je pomoć,“ i „Tvoja milosrdna ljubav, o B-že, održava me“ (stihovi 17-18)

A o zlikovcima kaže; „B-g im uzvraća na način na koji su oni sami

nastavak na stranici 16

(nastavak s 11. stranice) **Rabbi Dr. Nissan Mindel: Moja molitva (As For Me... My Prayer)**

činili zlodjela, i na isti način će im B-g odmjeriti (kaznu)...“

Psalmist na kraju dodaje prvi stih slijedećeg Psalma (95) kako bi završio u vedrom raspoloženju:

„Dodite, slavimo B-ga u veselju. glasno slavimo Stijenu našeg spašenja...“

Tema Psalma 94 je u pojedinim dijelovima nastavak Psalma 82, Pjesme Dana za utorak.

**PSALM ZA PETI DAN (četvrtak)
PSALM 81**

Molitvenik Šalom M. Freiburger (str. 88)

(Ps. 81, Načelniku pjevačkom. Na gitit od Asafa)

Kličite B-gu našem, našoj snazi, trubite B-gu Jakovljevu, započnite pjesmu, udarite u bubanj, u harfu milu i psaltir! Zatrubite na malađak u trubu, na uštap, na dan praznika našega, jer je to zakon u Izraelu pravorijek B-ga Jakovljeva. Dao ga je kao svjedočanstvo u Josefu, kad je pošao na Misir, kamo sam čuo jezik što ga ne poznajem.

„Uklonio sam breme sa ramena njegovih, nestadoše košine iz ruku njegovih, - u tjeskobi si Me zvao, a Ja sam te izbavio, odgovorio sam ti grmljavinom, kad si Me potajno zazivao, iskušao sam te na vodi svađe. - Sela! Čuj, narode Moj, da protiv tebe svjedočim, Izraelu, ako hoćeš da slušaš! Neka ne bude u tebe stranih bogova, ne klanjaj se tuđem božanstvu! Ja sam Vječni B-g tvoj, koji sam te izveo iz zemlje Misirske! Otvori usta svoja, pa da ih napunim.“- A narod Moj nije čuo glasa Moga, Izrael Mi nije privolio, pa sam ga poslao zbog tvrdoće srca njegova, neka ide po savjetima svo-

jim. O, da me poslušaju narod Moj, Izrael da ide putevima Mojim, kako bi brzo ponizio neprijatelje njihove i na dušmane okrenuo ruku Svoju. Koji mrze Vječnoga, laskali bi im, a vrijeme bi im trajalo do vijeka, hranio bi ih pretilinom žita, sitio ih medom iz pećine!“

Petog dana u tjednu Leviti su izgovarali Psalm 81 kao Šir-šel-jom - Pjesmu Dana. Psalm započinje riječima (na početku se posebnom napomenom naznačava da je Psalm Asafov):

„Kličite B-gu našem, našoj snazi, trubite B-gu Jakovljevu, započnite pjesmu, udarite u bubanj, u harfu milu i psaltir!“ (stihovi 2-3)

Ovo je slavljenička pjesma kojom se hvali B-g. Prema tumačenju naših Mudraca, veza ovog Psalma i petog dana u tjednu je činjenica da je Stvoritelj petog dana vode, zemlju i zrak ispunio živim stvorovima. Do toga dana svijet je bio bezglasan ali kada je polja i šume, planine i doline ispunio život raznih stvorenja, svaka je vrsta na svoj način zapjevala pjesme zahvalnosti svom Stvoritelju a svijet je postao simfonija zahvale Stvoritelju.

Budući da mi slavimo svake godine Godišnjicu Stvaranja, slijede stihovi koji se odnose na blagdan Roš hašana:

„Zatrubite na malađak u trubu, na uštap, na dan praznika našega, jer je to zakon u Izraelu pravorijek B-ga Jakovljeva.“ (stihovi 4-5)

Zatim se spominje Josip (stih 6). Naši nas Mudraci podučavaju da je bio blagdan Roš hašana kada je Josip bio pušten iz zatvora i uzdignut na najviši položaj vlasti u Egiptu, uz rame samog Faraona.

Psalmist zatim spominje osobađanje iz Egipta i Otkrivenje na Sinaju. Ovdje ćemo naći još jednu poveznicu s petim danom u tjednu; djeca Izraela su u četvrtak otišli iz Egipta.

Podsjeća nas se da je B-g uvijek spreman odgovoriti na naše molitve i nagraditi našu vjeru u Njega. Zato jer, kao u slučaju vode u Merive, kada je B-g iskušavao vjeru Izraela u Njega, tako je svaka nevolja koja nas snađe iskušavanje naše odanosti B-gu (stih 8). Židovski se narod strogo opominje zbog neposlušnosti B-gu, jer samo onda kada se održava vjera u B-ga, samo tada Izrael može napredovati.

B-g nam se obraća molbom:

„O, da me poslušaju narod Moj, Izrael da ide putevima Mojim, kako bi brzo ponizio neprijatelje njihove i na dušmane okrenuo ruku Svoju.“ (stihovi 14-15)

Završni stih govori o čudesnom načinu na koji se B-g brine za Židovski narod za vrijeme njihovog lutanja pustinjom na putu prema Obećanoj Zemlji, kada ih je hranio mannom s neba i poji vodom iz stijene. ■

Odabrala i prevela Jasenka Furst

Haftara za šabat Para

(Ezekiel 36,16 - 36,38)

Prorok Ezekiel prenosi Božju poruku: Izraelci su okaljali Svetu zemlju nemoralom i idolopoklonstvom. Posljedica će biti izgnanstvo. "I došli su među narode i oskronuli su moje Sveto Ime, kao što je rečeno o njima, 'To je narod B-žji i izašli su iz Njegove zemlje.'" B-g će ih izvesti iz njihova izgnanstva, ali ne njihovom zaslugom: "Ne

činim to radi tebe, o kuću Izraelova, nego radi Svetog Imena svoga koje si oskronuo među narodima."

B-g će Izraelce vratiti natrag u Svetu zemlju i očistiti ih vodom crvene krave. Narod će se posramiti zbog svojih postupaka, a onda će proći kroz pročišćenje i pokajanje. B-g će opet izgraditi zemlju i obdariti je blagostanjem i obiljem.

"Naselit ću opet gradove, a razovaline će biti izgrađene. Opustjela zemlja će biti obrađena umjesto da pusta leži na očigled svih koji njome prolaze. I reći će, 'Ova zemlja koja je bila pusta, postala je kao Edenski vrt, a gradovi koji su bili razoreni, pusti i srušeni, sad su nastanjeni kao utvrđeni (gradovi).'" ■

Prevela: Dolores Bettinii

"B-g će Izraelce ponovo vratiti u Svetu zemlju i očistiti ih vodom crvene krave."

Halahlčka satnica (za grad Zagreb)

Datum	Alot Hašahar	Najranije Talit	Nec Hahama	Najkasnije Š'ma	Zman Tefila	Hacot	Minha Gedola	Minha Ketana	Plag Haminha	Šekia	Cet Hakhavim
utorak 5. 4. 2016.	4:56	5:32	6:28	9:44	10:49	12:59	12:32	16:47	18:09	19:30	20:12

SPREMNI ZA ŠTO?

Iz medija

Sramotno skandiranje na utakmici s Izraelom

Romano Bolković, Facebook, 24.3.2016.

U Osijeku se na utakmici s Izraelom skandiralo ono ustaško "Za dom spremni!"

S Izraelom.

Za dom spremni.

Ne znam jeste li svjesni, ali stvar je nepovratno nepopravljiva.

Nepovratno, jer, vidite, da je Hrvatska dio zapadne uljudbe, kao zemlja čiji je narod prije dvije generacije zasnovao državu s rasnim zakonima gradeći konc-logore u kojima se ubijalo djedove ovih istih Židova samo zato jer su Židovi, u stadion bi uletjela specijalna policija, porazbijala desetke glava, i uhapšeni bi zbog nulte stope tolerance spram pronacističkih ispada zaglavinjali par godina zatvora.

Kako je očito da u Hrvatskoj ne samo da nedostaje policije koja bi uhitila sve one koji ponovo ustašuju, nego nema ni političke volje da se ustaštvu kao nacističkom revivalu stane na kraj, to je onda jasno da je i današnja Hrvatska već sada passe: nema to veze s rastom BDP-a, nema to veze s reformama, to naprosto ima veze s činjenicom da su ustaše uništile jednu Hrvatsku, a u manje od stotinu godina uništiti će i

drugu. Napisao sam to u jednoj knjizi 1994., pa s tugom shvaćam da je samo pitanje dana kad će ovdje pasti krv, jer jedan dio nas naprosto ne želi s tim nemanima živjeti u istoj državi.

Svojim židovskim prijateljima, svima vama koje hvata zebnja pri tim prizorima, u mjeri u kojoj još jesam Hrvat upućujem najiskreniju ispriku. ■

PRIOPĆENJE VLADE

Vlada se nakon sramote u Osijeku oglasila priopćenjem: Treba nam tolerancija i zajedništvo

Indeks, 24.3.2016.

NAKON što premijer Tihomir Orešković u svečanoj loži osječkog stadiona proputio reagirati na navijačke povike "Za dom spremni!" tijekom nogometne utakmice reprezentacija Hrvatske i Izraela, Vlada je danas objavila neodređeno priopćenje o "simbolima totalitarnih režima" na sportskim borilištima.

U priopćenju se ni jednom riječju ne spominje incident iz Osijeka, ustaško skandiranje, pozdrav Za dom spremni niti činjenica da policija nije, u

skladu za zakonom, prekinula utakmicu.

Priopćenje objavljujemo u cijelosti.

U suvremenom svijetu kada pojedinci koriste različitosti za novu platformu razdora koja svoj vrhunac doseže u posljednjim tragičnim događajima u Bruxellesu, tolerancija i zajedništvo snažnije nego ikad dobivaju svoj puni smisao.

U tom kontekstu osuđujemo svaki pokušaj degradacije dosegnutih demokratskih vrijednosti, govor mržnje i vrijeđanje. Vlada Republike Hrvatske

osuđuje isticanje simbola i slogana totalitarističkih režima na sportskim borilištima kao neprihvatljivu i nepoželjnu pojavu.

U fragmentiranoj slici današnjice pozivamo na sve civilizacijske vrijednosti i standarde i osuđujemo svaki čin i sve oblike izražavanja koji promiču ili potiču govor mržnje i nesnošljivost.

Stoga još jednom pozivamo sve građane da poštuju dosegnete demokratske vrijednosti i da svojim primjerom ne narušavaju ugled nas samih i naše domovine.

Komentar Vladimir Cindrić na web stranici, u nastavku članka

Gospodine Oreškoviću, zajedništvo i tolerancija su nam trebale za vrijeme utakmice. Nakon utakmice možemo samo osuditi događaje i poduzeti mjere. Ako nikakve druge onda da se više ne ponovi! ■

ZASTUPNICA U EUROPSKOM PARLAMENTU I ČLANICA IZASLANSTVA ZA ODNOS S IZRAELOM

Petir o "Za dom spremni"

Indeks, 25.3.2016.

Na pitanje gledatelja o pozdravu Za dom spremni, Petir je odvrtila:

"Ja pozdravljam sa Faljen Isus

i Marija. Ne smatram pitanje o jednom pozdravu krucijalnim u trenutku kada zemlja ima ovakve probleme. Što se skandiranja na utakmici u Osijeku tiče, moram reći da su Židovi pri-

jateljski, sposoban i pametan narod, prošli su tragediju holokausta i zato su osjetljivi. Mislim da ih ne bismo trebali uznemiravati nepotrebnim provokacijama, baš kao što

smo mi Hrvati osjetljivi na neke stvari. Mene je osobno pogodilo što je Radovan Karadžić umjesto doživotnog dobio četrdeset godina zatvora" ■

Iz medija

OVAJ JE AERODROM GLAVNA META SVIH TERORISTA, ALI NE MOGU MU NIŠTA

Tajna najsigurnije zračne luke na svijetu koju sada svi žele kopirati

Jutarnji list, 28.3.2016.

TEL AVIV - Ako pitate sigurnosne stručnjake koja je najsigurnija zračna luka na svijetu, velika većina bez zadržke će odgovoriti Ben Gurion. Kao glavni međunarodni aerodrom u Izraelu, radi se o velikoj i sočnoj meti za mnogobrojne radikalne skupine. Možda ne iznenađuje činjenica da sigurnosna služba na aerodromu doživi između 50 do 70 incidenata dnevno, no itekako iznenađuje činjenica da tih incidenata nisu svjesni niti putnici na aerodromu, niti mediji. Izraelski stručnjaci usavršili su sustav koji pruža optimalni omjer između sigurnosti i lakoće putovanja, i sve potencijalne prijetnje rješavaju se brzo i lako, na mjestima gdje ne mogu ugroziti dobronamjerne putnike.

Na Ben Gurionu putnici ne skidaju cipele, ne oduzimaju se bočice s tekućinom, ne rade se detaljni pregledi prtljage, putnici ne moraju prolaziti kroz masovne detektore, no posljednji se napad dogodio prije više od 40 godina, kada su pripadnici japanske Crvene armije, pristigli iz Rima, strojnicama i bombama napali druge putnike u prostoru za dolaske. Niti jedan zrakoplov koji je poletio s Ben Guriona nikad nije bio otet niti raznesen. Kako uspijevaju postići toliku razinu sigurnosti? Službenici na aerodromu Ben Gurion ne traže bombe i noževe - oni tragaju za lošim namjerama.

Dok će u američkim ili europ-

skim zračnim lukama službenik gledati u monitor i tražiti skriveno oružje ili eksploziv, u Tel Avivu će vas gledati u oči i postavljati pitanja koja su psiholozi dizajnirali kako bi izazvali reakciju kod terorista. Teroristi se u pravilu ne boje smrti, ali se boje biti uhvaćeni.

Teško je nositi bombu sa sobom i ostati miran, a ispitivači na Ben Gurionu reagiraju na znakove nervoze. Sumnjive šalju na sljedeći stupanj intenzivnijih intervjua, gdje bolje istrenirani stručnjaci razdvajaju potencijalno opasne od običnih ljudi koji su nervozni zbog leta, kašnjenja ili nečeg trećeg.

Ben Gurion se također oslanja na višestruke krugove zaštite - prvi susret s osobljem aerodroma događa se više od kilometar daleko od terminala, gdje se na kućicama provodi prvi kratki intervju s putnicima dok su još u vozilu. Prolaze kroz još

nekoliko krugova zaštite, dok u konačnici ne stignu do svojeg zrakoplova. Dok ne prođu prva dva kruga, ne nalaze se u blizini većih grupa ljudi - obrnuto od većine američkih i europskih zračnih luka, gdje svi putnici stoje u masovnim redovima za sigurnosni pregled,

koji su idealne mete za bombabaše samoubojice.

Izraelske službe sigurnosti oslanjaju se i na kvalitetne obavještajne podatke - sve agencije imaju direktnu liniju komunikacije s aerodromima, i redovito osvježavaju liste traženih i sumnjivih osoba. Agenti koji ispituju putnike nalaze se i na check-in šalterima na drugim aerodromima s kojih kreću El-Alovi letovi za Ben Gurion. Nekoliko puta već su zaustavili ili uhvatili potencijalne teroriste koji su prošli redovne sigurnosne provjere na drugim zračnim lukama.

Putnici koji ne privuku posebnu pozornost ispitivača mogu od kućica pred aerodromom do svog terminala doći u samo 25 minuta, što je vrlo kratko vrijeme, rijetko viđeno u zračnom prometu. S druge strane, takva razina sigurnosti zahtijeva brojno i vrlo dobro obučeno

ljudstvo, koje ne dolazi jeftino.

Radi se o rješenju koje bi sigurno podiglo cijenu zračnog prometa u Europi, i znatno usporilo proces ukrcavanja putnika. Dok kroz Ben Gurion godišnje prođe oko 11 milijuna putnika, kroz britanski Heathrow prolazi gotovo šest puta više. Bilo kakvo rješenje primjenjivo na europske aerodrome zahtijevalo bi njihovu znatnu prilagodbu kako bi se na složeniji moglo način obraditi isti broj putnika koji sada prolaze kroz njih. ■

Iz medija

HEROJ

Heroj Drugog svjetskog rata: Švedski diplomat Wallenberg bit će proglašen mrtvim

Index, 30.3.2016.

GOTOVO 70 godina od nestanka švedskog diplomata Raoula Wallenberga, koji je tijekom Drugog svjetskog rata spasio živote tisuća židova, podnesen je službeni zahtjev da ga se proglaš mrtvim, objavio je u utorak list Svenska Dagbladet.

Zahtjev poreznoj upravi podnijeli su njegovi nasljednici, a postupak bi mogao biti gotov najesen, piše list.

Dok je bio na službi u Mađarskoj, Wallenberg, rođen 1912., pomogao je tisućama židova da izbjegnju nacističke logore smrti.

U Budimpeštu je stigao u srp-

nju 1944. u diplomatsko predstavništvo Švedske, no većinu njegovih aktivnosti financirao je Svjetski odbor za izbjeglice koji je osnovao SAD.

Uhićen 1945. godine

Wallenberg se služio svim

mogućim metodama, uključujući i davanje mita kako bi spasio mađarske židove kojima je prijetila deportacija. Uz to im je izdavao specijalne putovnice.

Sovjetske snage uhitile su ga u

siječnju 1945. i odvele u tadašnji Sovjetski Savez gdje je proglašen mrtvim u srpnju 1947. No, navodno je kasnije viđen što je pobudilo nade da je poživio duže.

Godine 1989. vlasti u Moskvi dale su Wallenbergovoj obitelji njegovu putovnicu i druge osobne stvari. Obitelj ga je nastavila tražiti uz pomoć humanitarnih organizacija.

Dvije godine kasnije, nakon pada Sovjetskog Saveza, Švedska i Rusija osnovale su zajedničko povjerenstvo koje je trebalo utvrditi Wallenbergovu sudbinu, ali ni ono nije dalo konačne odgovore. Švedska još uvijek dovodi u pitanje službeni datum Wallenbergove smrti. ■

TERORISTIČKI NAPAD

Izraelski ministar obrane: "Ovo je treći svjetski rat!"

Večernji list, 23.3.2016.

Ya'alon je također dodao da će Izrael dijeliti obavještajne informacije, iskustvo i znanje sa zapadnim zemljama u cilju uništavanja terorizma.

Ministar obrane Moshe Ya'alon u utorak je izjavio da će započeti treći svjetski rat. Izjava je došla nakon terorističkog napada tzv. Islamske države u Bruxellesu u kojem je poginulo više od 30 ljudi, piše INN.

"Zapadna je kultura prošlih godina pod velikim napadima radikalnog islamskog terorizma čiji je cilj uništavanje života ljudi slobodnog svijeta", izjavio

je Ya'alon. "Napadi u Bruxellesu i napadi u Istanbulu direktan su primjer toga", dodao je.

Izraelski ministar također je dodao kako nas "rat protiv terorizma i pokušavanja da se uništi život zapadnih zemalja mora ujediniti u zajedničku borbu protiv njihovih vođa, financijera i ljudi koji podržavaju takvo ponašanje. To možemo ostvariti samo ako zajednički okupimo sve svoje borbene, sigurnosne i obavještajne snage slobodnog svijeta te ako shvatimo da je ovo treći svjetski rat usmjeren protiv pravih ljudskih vrijednosti. Ovo je rat, i ako se ne suočimo s

tom činjenicom, bit će sve više takvih terorističkih događaja i ubijanja."

Ya'alon je također dodao da će Izrael dijeliti obavještajne informacije, iskustvo i znanje sa zapadnim zemljama u cilju uništavanja terorizma. "Ne smijemo dopustiti teroristima i

onima koji ih šalju da direktno utječu na naše živote. Mi ćemo pobijediti jer nemamo drugog izbora", dodao je.

Ya'alon je izrazio sućut obiteljima i bližnjima stradalima u terorističkim napadima u Bruxellesu. ■